

Fiskekjøpernes Forening

HØRINGSUTTALELSE TIL TVETERÅSUTVALGETS INNSTILLING

Tveteråsutvalget sitt mandat har vært å utarbeide en rapport om hvordan fiskerinæringen skal få bedre lønnsomhet og økt verdiskapning. **Fifor** mener at norsk fiskeindustri har et stort potensiale for bedre lønnsomhet. Men da må industrien få anledning å tilpasse seg det som den moderne forbruker etterspør. Løsningen ligger snublende nær. Fisken må i større grad bringes i land slik at industrien kan utnytte markedene for ferske fiskedelikatesser. De tradisjonelle markedene for den best betalte klippfisken og tørrfisken, krever også en vare basert på ferskt råstoff. Frysetrålere klarer ikke denne oppgaven. Dette har ikke utvalget oppfattet.

Utvalget har derimot oppfattet hva som er den viktigste faktoren for å bedre lønnsomheten i fiskeindustrien. Det er det faktum at industrien må få bedre tilgang til råstoff. Dette er utvilsomt en meget viktig - og riktig observasjon. Råstoffet må også være tilpasset produksjon og marked dersom verdiskapningen skal optimaliseres. Fifor sine medlemsbedrifter har over tid sett at fersk fisk, levert daglig til anleggene - er det mest lønnsomme. Dette gir konkurransekraft i dagens marked, som i stadig sterkere grad etterspør og betaler ekstra for fersk kvalitet.

Det virker derimot som om utvalget mangler tilstrekkelig innsikt i hvordan verdikjeden fra fisker til konsument i praksis fungerer.

Eksportprisen for norske torskeprodukter steg i gjennomsnitt med 40 % fra desember 2013 til desember 2014. Dette skjedde samtidig som torskevoten i Barentshavet i perioden var større enn noen tidligere år, hele en million tonn. Den sterke prisøkningen viser med all tydelighet hvor god etterspørselen etter norsk fisk er, hvilken fantastisk posisjon den har i verdensmarkedet. Vi mener Tveteråsrapporten gir et feilaktig inntrykk av at norsk fisk er vanskelig å selge.

Ordningene med ekstra kvoter om høsten når fisken leveres fersk - og for levendelagring - er positive tiltak. Dette er likevel ikke nok siden myndighetene har akseptert, og lagt til rette for at en stadig større andel av norsk fisk fryses på sjøen. Ferskheten, det vil si delikatessen, som konsumentene betaler ekstra for, er derved vanskelig å utnytte.

God tilgang på ferskt råstoff av god kvalitet oppveier for ulempen som norsk fiskeindustri har med sitt høye lønnsnivå. I norske fiskeprodukt utgjør råstoffkostnaden gjerne fire til seks ganger så mye som lønnskostnaden. Da kan det ikke være tvil om at det er råstoffet som har størst økonomisk betydning!

SE TIL ISLAND

I mange sammenhenger blir det vist til at islendingene er dyktigere enn oss når det gjelder å skape verdier av fisken. På to områder kan vi kopiere dem. Det ene er å unnlate/reducere eksport av sjøfrosset råstoff, noe som også kan gjøres ved innføring av ressursavgift. Det andre er å gi større kvoter til båter som fisker med line og leverer fersk til industrien, enn til båter som fisker med garn- og snurrevad. Fisk fanget på line har gjennomgående best kvalitet. I tillegg er line et svært ressursvennlig redskap som er effektivt i bruk gjennom det

Fiskekjøpernes Forening

meste av året. Leveringsdyktighet av kvalitet - hele året er en viktig faktor idet å bygge marked. Det er dette som har vært den fremste markedskoden for lakseoppdrettsnæringen.

Fiskekjøpernes Forening har helt siden organisasjonen ble etablert for 8 år siden påpekt at tilgang på ferskt råstoff er det fremste konkurransefortrinn norsk fiskeindustri har. Vi kan i dag observere at trålerne i stadig mindre grad forsyner norsk fiskeindustri med ferskt kvalitetsråstoff. Nesten 50% av all fisk som landes i Norge i dag er frossenfisk. Det aller meste av dette er trålfisk. Dersom denne fisken heller hadde blitt fisket og levert fersk av kystflåten, så hadde aktivitet og verdiskapning i næringen økt med flere milliarder kroner.

Fiskekjøpernes Forening foreslår derfor at kvotene, som i sin tid ble tatt fra kystflåten og gitt til trålerne for at disse skulle sikre råstoff til industrien, nå blir tilbakeført til kystflåten. Dersom dette gjøres med eksempelvis ti prosent årlig - så får industrien, markedet og trålrederne tid å tilpasse seg en endring - til beste for kysten.

At industrien skal eie kvoter, slik Tveteråsutvalget foreslår er en god tanke, men mangler praktisk realisme. De fleste industriaktørene har verken kapital til å kjøpe kostbare fiskekvoter, eller kompetanse til å drive et lønnsomt fiske. Hvordan levendelagring av villfisk kan bidra til økt lønnsomhet for fiskeindustrien, må utvikles og utredes videre.

Norge har til alle tider skapt sine verdier ved å utnytte naturressursene. Det må gjøres utover hele landet - der ressursene er. Dersom forslagene fra Tveteråsutvalget blir fulgt, vil dette være ødeleggende for en differensiert fiskeindustri, med det resultat at mange kystbygder legges øde. I ytterste konsekvens blir allmenningens ressurser til verdipapirer på børsen.

Ingen forskere har hittil funnet belegg for at det finns stordriftsfordeler i norsk fiskeindustri. Dette kan enhver helt klart lese i offentlige regnskapsregistre.

Fifor er absolutt enig at en omlegging av fiskeripolitikken må til for å øke lønnsomhet og verdiskapning i fiskeindustrien og foreslår følgende konkrete tiltak:

- **Det må landes mer fersk fisk ved gradvis å føre kvoter fra trålerne tilbake til kystflåten**
- **Etter islandsk mønster må lineflåten som leverer fisken fersk, tildeles ekstra kvoter**
- **Siden kystflåten er mest lønnsom, er det samfunnsøkonomisk viktig at denne sikres avsetningsmuligheter ved å bevare mottak og bosetning langs kysten**

Tromsø/Ballstad 16. april 2015

Med vennlig hilsen
FISKEKJØPERNES FORENING
Steinar Eliassen
leder

.....
Siv-Åse Hagen
Sekretær